

De gevlekte wantsendoder *Dryudella tricolor* (Hymenoptera: Crabronidae) nieuw voor Nederland

Wim Klein
J.D.M. (Dick) Belgers

TREFWOORDEN

Faunistiek, graafwesp, Lygaeidae, Verdrongen land van Saeftinghe

Entomologische Berichten 80 (6): 226-228

Tussen de wespen die de tweede auteur ter determinatie naar de eerste auteur stuurde, bleek een graafwesp te zitten die nog niet uit Nederland bekend is: een vrouwtje *Dryudella tricolor*. In België is bij deze soort sprake van een opmars naar het noorden en de Nederlandse vondst sluit daar mooi bij aan. De nieuwe soort is niet moeilijk te onderscheiden van de twee andere *Dryudella*-soorten in Nederland. De graafwesp voedt zich nectar en jaagt op wantsen als voedsel voor haar larven.

Dryudella tricolor in Nederland

Dryudella tricolor (Vander Linden, 1829) werd op 6 juli 2019 tijdens een wantsenexcursie naar het Verdrongen Land van Saeftinghe (Zeeland) aangetroffen. De wesp werd door de tweede auteur gesleept uit een korte kruidenrijke vegetatie aanwezig op het plateau van de Gasdam in het oostelijke deel van het Verdrongen Land van Saeftinghe. De Gasdam is in 1965 parallel

aan de zeedijk van de Hertogin Hedwigepolder aangelegd. Het is een zandlichaam van enkelen meters hoog en een tientallen meters breed, waar een aantal leidingen voor gas, water en chemicaliën doorheen loopt.

Materiaal Zeeland: 1 vrouwtje, Verdrongen Land van Saeftinghe, AC 73,05-374,75, 06.vii.2019, leg. D. Belgers, det. & col. W. Klein.

1. Habitus vrouwtje *Dryudella tricolor*: (a) habitus lateraal, (b) habitus dorsaal. Verdrongen Land van Saeftinghe (Zeeland), 06.vii.2019. Foto's: Dick Belgers

1. Habitus female *Dryudella tricolor*: (a) lateral side, (b) left dorsal side. Verdrongen Land van Saeftinghe (province of Zeeland), 06.vii.2019.

2. Habitus mannetje *Dryudella tricolor*. Frankrijk (Bouches-du-Rhône), Mallemort, 16-25.vii.1984, collectie-exemplaar Naturalis Biodiversity Center, Leiden. De twee witte vlekken zijn duidelijk te zien op het tweede achterlijfssegment. Foto: Wim Klein

2. Habitus male *Dryudella tricolor*. France (Bouches-du-Rhône), Mallemort, 16-25.vii.1984, collection specimen Naturalis Biodiversity Center, Leiden. The two white spots can clearly be seen on the second abdominal segment.

Herkenning

Dryudella tricolor is een opvallende soort in vergelijking met de andere *Dryudella*-soorten in Europa. De geel gekleurde basis van de vleugels en de witte schouderknobbel onderscheidt haar van alle andere Europese soorten. Het mannetje (figuur 2) heeft naast de standaard rood en zwarte kleuring van achterlijf ook witte vlekken op het tweede achterlijfssegment en valt ook daardoor uit de toom vergeleken met de andere in Nederland voorkomende *Dryudella*-soorten. Als Nederlandse naam voor *D. tricolor* stellen we dan ook 'gevlekte wantsendoder' voor. Deze soort brengt het aantal *Dryudella*-soorten in Nederland nu op drie.

Verspreiding in Europa

De gevlekte wantsendoder heeft in Europa een zuidelijke en oostelijke verspreiding: ze is bekend uit Spanje, Portugal, Frankrijk, Italië, Zwitserland, Oostenrijk, Tsjechië en België (Pulawski 2020). Verder is ze bekend uit Marokko en Centraal-Azië (Pulawski 2020) (figuur 3). In België is ze aangetroffen op twee plaatsen in de provincie Henegouwen niet ver van de Franse grens (Barone 1991), vondsten in 1992 en 1998 in de omgeving van Blaton (ook in Henegouwen, Yvan Barbier schriftelijke mededeling) en dit jaar ook op meerdere plekken bij Antwerpen (www.waarneming.be). De vondst in het Verdronken Land van Saeftinghe is de noordelijkste vindplaats tot nu toe. De vondsten in België en Nederland duiden er op dat de soort aan een opmars naar het noorden bezig is. Dit is natuurlijk niet verwonderlijk, gezien de veranderingen in het klimaat.

Dat er in het Verdronken Land van Saeftinghe maar één exemplaar van *D. tricolor* is gevonden, roept wel nog de vraag op of het een zwervend exemplaar betreft of dat er toch al een tijd kolonie aanwezig is. Of is er spraken van een waarnemers-

effect? Gedraagt deze wesp zich anders dan een verzamelende entomoloog verwacht? De twee Belgische exemplaren uit 1992 en 1998 zijn met *yellow pans* gevangen (Yvan Barbier schriftelijke mededeling) en het Nederlandse exemplaar is met een sleepnet verzameld. Beide zijn indicaties voor een leven dicht bij de grond en tussen de vegetatie, waar de soort mogelijk niet opvalt.

Biologie

Van de biologie van de gevlekte wantsendoder is niet veel bekend. In vrijwel alle publicatie waarin deze soort wordt gemeld, gaat het om de vangst van één of enkele exemplaren, maar vrijwel nooit over de biologie. Trek je die artikelen die iets over de biologie zeggen na op hun bronnen, dan blijkt de vermelding van de prooidieren van deze wesp terug te voeren is op twee artikelen van Fertou uit 1901 en 1908, waarin hij meldt dat de gevlekte wantsendoder juveniele wantsen vangt van het genus *Aphanus* en van *Emblethis verbasci* (beide Lygaeidae) als voedsel voor de larven. Soms wordt in analogie met andere *Dryudella*-soorten een aantal prooisorten gemeld (o.a. Evans 1957), maar waargenomen is dat niet. Nu komen de gemelde prooidieren niet in Nederland voor, maar wel een reeks van verwante taxa *Emblethis denticollis* en *Trapezonotus*, *Peritrechus*, *Megalonotus* en *Sphragisticus* (B. Aukema & D. Hermes schriftelijke mededelingen). Met andere woorden: het is waarschijnlijk dat de gevlekte wantsendoder een breder spectrum aan prooidieren kent dan in de literatuur te vinden is, maar er is meer onderzoek nodig naar het scala van prooidieren in hun dieet om te begrijpen hoe deze soort in verschillende habitats kan overleven en zich kan verspreiden. hoe breed dan?

Volwassen *D. tricolor*-wespen voeden zich met nectar. Van het bloembezoek is iets meer bekend: Pagliano & Negrisola (2005) melden *Polygonum equisetiforme* en *Thapsia villosa*.

3. Verspreiding (rood) van *Dryudella tricolor* in Europa. In Frankrijk zijn alleen de departementen waarvan bekend is dat zij daar voorkomt, rood gekleurd. In België zijn de plekken waar zij is aangetroffen als stip gemarkeerd net zoals de nieuwe Nederlandse vindplaats; hierbij vallen alle vondsten in Henegouwen samen, en de plekken bij Antwerpen en het Verdronken Land van Saeftinghe ook.

3. Distribution (red) of *Dryudella tricolor* in Europe. In France only the departments where *D. tricolor* was found are colored red. In Belgium, only the places where it was found are marked with a red dot, just as the new Dutch location; here all records in Henegouwen are represented by one dot, just as the location near Antwerp and in Verdronken Land van Saeftinghe.

Kazenas (1974) noemt *Euphorbia*. En Tormos et al. (1994) hebben de wesp waargenomen op *Mentha*. Alles bij elkaar een breed spectrum aan planten, wat niet verwonderlijk is want het gaat de graafwespen alleen om de nectar en niet zoals bij bijen, ook om stuifmeel. Tot slot vermeldt Gogola (2016) dat de goudwesp *Hedychridium femoratum* (Dahlbom) mogelijk een parasiet van de gevlekte wantsendoder is.

Dankwoord

Met dank aan Yvan Barbier, Dik Hermes en Berend Aukema voor hun informatie, André van Loon (EIS Kenniscentrum Insecten) voor het maken van het verspreidingskaartje, Vincent Kalkman (EIS Kenniscentrum Insecten) voor de organisatie van de want-senexcursie en Chiel Jacobusse van Het Zeeuwse Landschap voor de verleende vergunning.

Literatuur

Barone R 1991. Evaluation faunistique et floristique de la Grande Bruyère de Bleton (Belgique, Hainaut). Licentiaatsstudie Université de Mons-Hainaut.
Evans HE 1957. Ethological studies on digger wasps of the genus *Astata* (Hymenoptera, Sphecidae). Journal New York Entomological Society 56: 159-185.
Ferton C 1901. Notes détachées sur l'instinct des hyménoptères mellifères et raviseurs. Ann. Soc. Ent. France. 70: 83-148.

Ferton C 1908. Notes détachées sur l'instinct des hyménoptères mellifères et raviseurs. Ser.4. Annales de la Société Entomologique de France. 77: 535-586.
Gogola A 2016. Cuckoo wasps of Slovenia. Scopolia 88: 1-78.
Kazenas VL 1974. Pitaniye royushchikh os (Hymenoptera, Sphecidae). Trudy Instituta Zoologii Akademii Nauk Kazakhskoy SSR 35: 108-113.
Pagliano G & Negrisol E 2005. Hymenoptera Sphecidae. Fauna d'Italia 11: 1-559.

Pulawski WJ 2020. Catalog of Sphecidae sensu lato. Beschikbaar op: www.calacademy.org/scientists/projects/catalog-of-sphécidae [geraadpleegd februari 2020].

Tormos J, Asís JD & Gayubo SF 1994. Esfecido-fauna de la provincial de Albacete (Hymenoptera: Sphecidae). Al-Basit Revista de Estudios Albacetenses 20: 183-246

Geaccepteerd: 23 september 2020

Summary

***Dryudella tricolor*, a new digger wasp for the Netherlands (Hymenoptera: Crabronidae)**

In the summer of 2019, during an excursion to the mudflat Verdrongen Land van Saeftinghe (province of Zeeland), a female of the digger wasp *Dryudella tricolor* (Vander Linden, 1829) was found. This is a new species for the Netherlands. Females and males are easily distinguished from other digger wasps by their yellow colored base of the wings and the white pronotal lobes. *Dryudella tricolor* is probably a predator of true bugs, especially ground bugs (Lygaeidae). This species brings the number of *Dryudella* wasps in the Netherlands to three. The species is known from many southern European countries, including recent finds in Belgium, indicating a range expansion to the north.

Wim Klein
Breda
wim.klein@icloud.com

J.D.M. (Dick Belgers)
Wageningen

